

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie
Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de opvolgingsdoorlichting van Gemeentelijke Basisschool - Aan de stroom te ANTWERPEN

Hoofdstructuur	basisonderwijs
Instellingsnummer	6247
Instelling	Gemeentelijke Basisschool - Aan de stroom
Directeur	Ingrid CLYNHENS
Adres	Willem van Haechtlaan 66 - 2050 ANTWERPEN
Telefoon	03-291.17.40
Fax	03-291.17.49
E-mail	aandestroom@so.antwerpen.be
Website	www.aandestroom.be
Bestuur van de instelling	AGB Stedelijk Onderwijs Antwerpen
Adres	Lange Gasthuisstraat 15 - 2000 ANTWERPEN
Scholengemeenschap	SG Stedelijk basisonderwijs Antwerpen -
Adres	Lange Gasthuisstraat 15 - 2000 ANTWERPEN
CLB	Stedelijk CLB Antwerpen
Adres	Lange Gasthuisstraat 24 - 2000 ANTWERPEN
Dagen van het opvolgingsbezoek	17-09-2015
Einddatum van het opvolgingsbezoek	17-09-2015
Datum bespreking verslag met de instelling	07-10-2015
Samenstelling inspectieteam	
Inspecteur-verslaggever	Dirk JANSSENS
Teamleden	Ilse DE VOLDER

INHOUDSTAFEL

INLEIDING.....	3
1 HISTORIEK	4
2 TE REMEDIEREN TEKORT(EN).....	4
3 ZIJN DE TEKORTEN GEREMEDIEERD?	4
3.1 Lager onderwijs: wetenschappen & techniek	4
3.2 Lager onderwijs: mens & maatschappij	4
3.3 Lager onderwijs: mens & maatschappij en wetenschappen & techniek.....	4
4 ADVIES EN REGELING VOOR VERVOLG	9

INLEIDING

Dit verslag is het resultaat van de opvolgingsdoorlichting van de school door de onderwijsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap. Het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 geeft haar de opdracht hiertoe.

Als de school bij een doorlichting een beperkt gunstig advies kreeg, volgt na de periode, vermeld in het advies, een opvolgingsdoorlichting. Tijdens een opvolgingsdoorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de bij de voorgaande doorlichting vastgestelde tekortkomingen voldoende werden geredimeerd.

Het referentiekader dat de onderwijsinspectie gebruikt bij een (opvolgings)doorlichting is opgebouwd rond de componenten context, input, proces en output:

- context: de omgevingskenmerken en de kenmerken van administratieve, materiële, bestuurlijke en juridische aard die de school karakteriseren
- input: kenmerken van het personeel en van de leerlingen of cursisten van de school
- proces: initiatieven die de school neemt om output te realiseren, rekening houdend met haar context en input
- output: de resultaten die de school met haar leerlingen of cursisten bereikt.

Meer info over het CIPO-referentiekader vindt u op www.onderwijsinspectie.be.

Tijdens het opvolgingsbezoek verzamelt het inspectieteam bijkomende informatie via observaties, gesprekken en analyse van documenten.

De opvolgingsdoorlichting resulteert in een opvolgingsverslag dat bestaat uit een concluderend gedeelte en een advies.

Het concluderende gedeelte omvat de conclusies van de opvolging.

Het opvolgingsverslag eindigt met een advies dat betrekking heeft op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de school. De onderwijsinspectie kan twee adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de school of van structuuronderdelen.
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de school of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de school de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve opvolgingsverslag informeert de directeur van de school de ouders en leerlingen over de mogelijkheid tot inzage.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de school het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de school of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De school mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1 HISTORIEK

Het vorige doorlichtingsbezoek vond plaats van 10-05-2012 tot 14-05-2013 en werd afgesloten met een beperkt gunstig advies. Vanaf 01-09-2015 moet de school kunnen aantonen dat tekort(en) die aan de basis lagen van dit advies, in voldoende mate werden geremedieerd. Dit verslag beschrijft in welke mate de school daarin is geslaagd.

2 TE REMEDIEREN TEKORT(EN)

- de erkenningsvoorwaarde '**voldoen aan de onderwijsdoelstellingen**'

Lager onderwijs - Leergebieden

wetenschappen & techniek
mens & maatschappij

3 ZIJN DE TEKORTEN GEREMEDIEERD?

3.1 Lager onderwijs: wetenschappen & techniek

Voldoet

Het team realiseert in voldoende mate de eindtermen voor het leergebied 'wetenschappen en techniek'. Het benadert de leergebieden 'wetenschappen en techniek' en 'mens en maatschappij' op een geïntegreerde manier. Het team focust op het creëren van een evenwichtig, volledig en samenhangend onderwijsleeraanbod. De pedagogisch-didactische aanpak richt zich in toenemende mate op het creëren van een krachtige leeromgeving waarbij leerlingen meer en meer kansen krijgen om actief, interactief en/of coöperatief te leren.

3.2 Lager onderwijs: mens & maatschappij

Voldoet

Het team realiseert in voldoende mate de eindtermen voor het leergebied 'mens en maatschappij'. Het benadert de leergebieden 'wetenschappen en techniek' en 'mens en maatschappij' op een geïntegreerde manier. Het team focust op het creëren van een evenwichtig, volledig en samenhangend onderwijsleeraanbod. De pedagogisch-didactische aanpak richt zich in toenemende mate op het creëren van een krachtige leeromgeving waarbij leerlingen meer en meer kansen krijgen om actief, interactief en/of coöperatief te leren.

3.3 Lager onderwijs: mens & maatschappij en wetenschappen & techniek

Curriculum	Het team koos ervoor om het verbetertraject voor het voormalige leergebied
Onderwijsaanbod	wereldoriëntatie, recent vervangen door de leergebieden 'mens en maatschappij'
<i>Referentiekader</i>	en 'wetenschappen en techniek', op een veeleer pragmatische en geleidelijke
<i>Planning</i>	wijze uit te voeren. Het focuste hierbij op een inhoudelijke verandering van de
<i>Evenwichtig en volledig</i>	praktijk en van de bijbehorende pedagogisch-didactische aanpak.
<i>Samenhang</i>	
<i>Brede harmonische vorming</i>	
<i>Actief leren</i>	Tijdens het traject speelde een werkgroep een duidelijke rol bij de
	beleidsvoorbereiding van het veranderingsproces en bij de ondersteuning van de
	onderwijzers bij de implementatie van veranderingen in de klaspraktijk.

Na de doorlichting verkende het team het leerplan. De kennismaking met de uitgangspunten van de eindtermen en het leerplan resulteerde in het inzicht dat een bijsturing van het pedagogisch-didactisch handelen een dringende noodzaak was. Tijdens het verbetertraject van de voorbije jaren investeerde het team vanuit dit inzicht in de verruiming van het handelen van de onderwijzers. Het richtte zich op de algemene implementatie van werkvormen om de leerlingen meer kansen tot actief, interactief en/of coöperatief leren te bieden en zo hun betrokkenheid bij het leren te verhogen. Het team wil 'de wereld van onze kinderen verbreden via actieve wereldoriëntatie'. Om dit mogelijk te maken, koos het voor een eigen, thematische benadering van het onderwijsleeraanbod en –proces.

Het team van de lagere afdeling gebruikt een koepel eigen instrument als referentiekader voor de bepaling van het onderwijsleeraanbod en de bijbehorende keuze van de didactische aanpak, waardoor de gezamenlijke doelgerichtheid in toenemende mate wordt verhoogd. Het herhaald gebruik van dit instrument biedt de onderwijzers meer en meer inzicht in de doelen die ze met de leerlingen moeten bereiken. Op dit moment focussen de meeste onderwijzers vooral op de doelen die ze voor het eigen leerjaar systematisch moeten aanpakken. Ze trachten daarnaast de aan te zetten of verder te zetten doelen een plaats in hun planning en uitvoering te geven. Op dit moment leidt dit nog in sommige klassen tot een veeleer beperkte hiërarchie in de bij de thema's en activiteiten vooropgestelde doelen. Terwijl sommige onderwijzers erin slagen om een relevante en beheersbare doelenselectie te maken, sommen anderen een (te) ruim aantal doelen op zonder een onderscheid te maken in de mate waarin doelen impliciet en expliciet in de planning en uitvoering aan bod komen.

Het team tracht op dit moment de doelen zo correct mogelijk te interpreteren, zowel om een passend onderwijsleeraanbod en –proces te voorzien als om doelen gericht op de verwerving van kennis en inzichten te onderscheiden van doelen gericht op de ontwikkeling van vaardigheden en attitudes.

Het team implementeerde een duidelijke strategie om het onderwijsleeraanbod en –proces voor beide leergebieden op een geïntegreerde manier uit te werken. Onderwijzers hebben bij de keuze van de thema's meer en meer aandacht voor het creëren van horizontale samenhang en kiezen er uitdrukkelijker voor om te vertrekken vanuit de leef- en ervaringwereld van de leerlingen. Het team startte met de planning van thema's via geëigende procedures en instrumenten om op een meer doordachte en samenhangende manier een passend, gradueel opgebouwd onderwijsleeraanbod voor de leerlingen te kunnen garanderen. De onderwijzers hebben bij de planning aandacht voor horizontale samenhang tussen en binnen de twee leergebieden en met de overige leergebieden.

De thematische benadering van doelen en inhouden kan evenwel nog verder worden geoptimaliseerd. Initiatieven om het onderwijsleeraanbod en –proces beter af te stemmen op de doelgroep, hiaten en overlappingsen op te sporen en weg te werken, kunnen bijdragen tot een samenhangend, volledig en doelmatig aanbod.

De huidige 'klasportfolio' maakt het mogelijk om in de hele afdeling een meer transparante en gelijkgerichte uitwerking van de thema's te volgen. Deze portfolio's bieden kansen om via onderlinge afstemming een graduele opbouw in inhouden te creëren. Het team laat zich hierbij leiden door de graduele opbouw die in het koepeligen instrument is aangegeven. Het team ontwikkelde voor meerdere, inhoudelijke aspecten 'verticale lijnen', waardoor tot op zekere hoogte overlappingsen en hiaten worden vermeden en er een graduele opbouw is ontstaan voor onder meer de domeinen natuur, tijd en ruimte en voor het gebruik en de invulling van de klaswanden.

De verschuiving van een veeleer sturende naar een meer begeleidende onderwijsstijl leidt tot een onderwijsleerproces waarbij leerlingen zelf meer verantwoordelijkheid voor het eigen leren krijgen en samen met andere leerlingen zelf 'de wereld' meer en meer ontdekken, exploreren en onderzoeken.

Op dit moment vormt een nog meer multiperspectieve benadering van beide leergebieden nog een uitdaging voor het team. Hoewel de huidige thema's doelen en inhouden uit verschillende domeinen bevatten, is de relatie ertussen geregeld nog veeleer beperkt. Onderwijzers kiezen op dit moment activiteiten vanuit de interpretatie van de titel van het thema en richten zich nog minder op het creëren van een expliciete samenhang tussen de doelen van de verschillende domeinen. Deze aanpak leidt geregeld nog tot een aantal veeleer cursorische lessenreeksen. Een kritische analyse van de horizontale samenhang binnen de huidige thema's biedt kansen om de multiperspectiviteit binnen het onderwijsaanbod nog te verhogen.

Materieel beheer
Uitrusting
Leermiddelen

Het team beschikt over voldoende materialen om het onderwijsleeraanbod en – proces concreet vorm te geven. Bij de uitwerking van het aanbod gebruikt het team een veelheid aan bronnen, didactische materialen en leermiddelen. Op dit moment biedt een onderwijsleerpakket voor meerdere onderwijzers nog een stevig houvast waardoor ze zich laten inspireren bij de uitwerking van de thema's.

Het gebruik van het koepeligen instrument en de verhoogde aandacht om 'de wereld te verbreden' leiden in toenemende mate tot een meer intentionele, werkelijkheidsgerichte aanpak. Onderwijzers vertrekken in toenemende mate vanuit 'beleven, exploreren, boeien, experimenteren, betrokkenheid, ontdekken, doen,...' als invalshoek voor het onderwijsleeraanbod en –proces. De omgeving van de school en de ruimere regio bieden heel wat kansen als vertrekpunt om 'de wereld' te gaan ontdekken.

Onderwijzers halen 'de wereld' in de klas via het gebruik van moderne media en realia of de (nog veeleer occasionele) inschakeling van experts om het thema zo informatierijk mogelijk te maken. In de klassen benutten onderwijzers meer en meer doelgericht en doordacht de beschikbare ruimte om de (leer)inhoud van de thema's visueel in de klas voor te stellen en de actualiteit onder de aandacht van de leerlingen te brengen. Inhouden van de thema's worden – waar mogelijk – in toenemende mate gekoppeld aan de tijd- en ruimtekaders. Deze aanpak biedt heel wat kansen om een nog meer uitgesproken multiperspectieve benadering mogelijk maken.

De school beschikt nog niet over een uitgesproken visie waarin de rol van de evaluatie in het didactisch proces en de wijze waarop de vorderingen van de leerlingen in kaart kunnen worden gebracht, uitdrukkelijk en doordacht worden vooropgesteld.

Het team integreerde echter wel een luik rond evaluatie in de 'themasteekkaarten'. Op dit moment trachten de teamleden de evaluatiepraktijk aan te passen en te verruimen. Samen zoeken ze naar vormen van een 'brede(re) evaluatie' waarbij ze streven naar een duidelijke kijk op het leerproces en de ontwikkeling van elke leerling. De mate waarin naast de afname van toetsen ook observaties, presentaties en peer- en zelfevaluatie een plaats krijgen in de evaluatiepraktijk groeit. De onderwijzers trachten meer en meer via observaties en presentaties een zicht te krijgen op de mate waarin leerlingen inzichten verwerven en vaardigheden en attitudes ontwikkelen. Een nog meer transparante relatie tussen de inhoud en de vorm van de evaluatie en de vooropgestelde doelen biedt nog kansen om de functionaliteit van de evaluatie nog te verhogen.

Hoewel het team meer en meer inzet op formatieve evaluatie dient het wel te bewaken dat ook vormen van kwaliteitsvolle, summatieve evaluatie een duidelijke, passende plaats blijven krijgen in de evaluatie van de leerlingen. De school neemt deel aan de eindtoetsen van de onderwijskoepel waardoor het team tot op zekere hoogte een zicht krijgt op het effect van het onderwijsaanbod in de school. Daarnaast neemt de school ook deel aan de toetsen van de intergemeentelijke vereniging voor streekontwikkeling, waarin geregeld ook een toets voor (een domein van) de leergebieden een plaats krijgt. De resultaten op deze toetsen worden afgezet tegen het beeld van de onderwijzers, maar nog weinig strategisch benut om de (onderwijs)effecten op het niveau van de lagere afdeling te onderzoeken.

De evaluatie bevindt zich nog in een ontwikkelingsproces. De kwaliteit van de gehanteerde evaluatievormen kan nog verhogen om een duidelijk evenwicht te creëren tussen formatieve en summatieve evaluatie en proces- en productevaluatie. In het verlengde daarvan biedt een bijbehorende aanpassing of optimalisering van de rapporteringspraktijk nog kansen om de informatieve waarde van de rapporten nog te verhogen.

Begeleiding
Leerbegeleiding
Beeldvorming
Zorg

De klasleerkrachten trachten kort op de bal te spelen en een passend(er) evenwicht te creëren tussen instructie- en werktijd. Via vormen van procesbegeleiding coachen ze leerlingen bij de realisatie van de lessen binnen de thema's. Het leren van en met elkaar door leerlingen krijgt in de begeleiding geleidelijk een meer uitgesproken plaats. Op die manier krijgen leerlingen meer en meer impulsen om te leren en te ontwikkelen.

Op dit moment focussen de onderwijzers vooral op de doelen die bij hun doelgroep uitdrukkelijk moeten worden nagestreefd. Ze richten zich echter nog minder op de doelen, die kunnen worden nagestreefd met leerlingen, die er aan toe zijn. Ook de doelen die na een systematische aanpak nog verder aan bod moeten komen voor leerlingen die deze doelen onvoldoende hebben bereikt, krijgen minder aandacht in de planning, uitvoering en leerbegeleiding.

Algemeen slaagt het team er in toenemende mate in om de (leerplan)doelen voor beide leergebieden op een doelgerichte manier aan bod te laten komen in het onderwijsleeraanbod en –proces. De doeltreffendheid kan echter nog worden verhoogd via een verdere verfijning van de planning, in het bijzonder door differentiatie en remediëring ook structureel te integreren binnen de aanpak van beide leergebieden.

Investeren in een brede(re-) evaluatiepraktijk biedt op termijn mogelijkheden om nog meer rekening te houden met verschillen tussen leerlingen en om nog meer structurele zorg op te zetten voor leerlingen met specifieke noden, ook voor de leergebieden 'mens en maatschappij' en 'wetenschappen en techniek'.

Een meer expliciete integratie van beide leergebieden in de visieteksten, de focus en de procedures en instrumenten m.b.t. zorg biedt nog kansen om de doeltreffendheid van de leerbegeleiding ook voor deze leergebieden nog te verhogen.

4 ADVIES EN REGELING VOOR VERVOLG

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor erkenning van tekort(en) zoals vermeld in punt 2 van dit verslag:

GUNSTIG

- voor de erkenningsvoorwaarde 'voldoen aan de onderwijsdoelstellingen' voor het lager onderwijs.

Namens het inspectieteam	Voor kennisname namens het bestuur
Dirk JANSSENS de inspecteur-verslaggever	Ingrid CLYNHENS de directeur
Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de school	